

ОРГАНІЗАЦІЯ КЛАСНО-ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Шиліна Г.А.

Україна, м. Мелітополь, Мелітопольська загальноосвітня школа I-III ступенів
№11 з російською мовою навчання

Сучасний урок вимагає кваліфікованого вчителя, потребує від спеціаліста уміння працювати за комп'ютером, розумітися на основних програмах, які забезпечать ефективний процес навчання. Із розвитком інформаційних технологій у середній школі виникла потреба у внесенні змін до традиційних уроків української мови та літератури. Сьогоднішньому користувачу комп'ютерних технологій доступні віртуальні подорожі музеями, картинними галереями, відвідування електронних бібліотек. Доступ до такого обсягу інформації накладає на вчителя певну відповідальність, адже від правильного відбору матеріалу, грамотного викладу залежить, що саме учні вивчатимуть додатково, якими ресурсами будуть користуватись. Для індивідуалізованого навчання усіх учасників навчально-виховного процесу в середній школі у практику входить все більше форм дистанційної освіти. Нова форма навчання має багато переваг перед традиційною, адже в одному навчальному модулі можна зосередити велику кількість інформації, що значно спрощує підготовку вчителя до уроку.

Мета: розробити структуру уроку класно-дистанційної форми навчання.

Завдання: практично дослідити проведення класно-дистанційних уроків та факультативних занять з української мови на базі учнів Мелітопольської загальноосвітньої школи I-III ступенів №11 Запорізької області; розробити структуру уроків з української мови за класно – дистанційною формою навчання ; запропонувати орієнтовну технологічну карту уроку.

Основні завдання класно-дистанційного навчання: стимулювати учнів до самоосвіти, сприяти виробленню навичок дистанційного навчання та підвищенню результатів успішності учнів з української мови.

Принципи впровадження очно-дистанційного навчання: системність; наукове та навчально-методичне забезпечення; динамічність курсу (корекція завдань з урахуванням динаміки навчальних досягнень учнів); диференціація навчання; співпраця та взаєморозуміння учителя та учня; технологічність та інноваційність.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять праці О.М. Біляєва, Л.С. Виготського, О. М. Горошкіної, О. В. Караман, С. О. Карамана, Г. Р. Корицької,

М. І. Махмутова, А. В. Нікітіної, В.О. Онищука, М. І. Пентилюк,

Питання організації дистанційного навчання розкрито у працях Бикова В.Ю., Нікуличевої Н.В., Волобуєвої Т.Б., Дерба Т.О., Кухаренка В.М., Лобачева С.Л., Рибалко О.В., Сиротенко Н. Г.

Питання, які потребують подальшого вивчення: вироблення методичних рекомендацій для учителів, які навчають учнів дистанційно; розробка якісних електронних навчальних курсів.

Новизна: проаналізовано процес класно-дистанційного вивчення української мови на уроках та заняттях факультативу; запропоновано структуру уроку та технологічну карту уроку української мови за класно-дистанційною (змішаною) формою навчання у системі Moodle.

У середній школі традиційними стали типи та структури уроків видатних педагогів О. М., Біляєва, В. О., Онищука, К. Плиско, Караман С.О. О.М. Біляєв виділяє такі основні типи уроків мови: вивчення нового матеріалу; закріплення вивченого; перевірки й обліку набутих знань, умінь і навичок; аналізу контрольних робіт; узагальнення і систематизації вивченого; повторення теми, розділу. Розвиток сучасної освіти потребує нових підходів до типів та структури уроків залежно від поставлених завдань уроку. К. Плиско пропонує «...виділяти типи уроків за метою організації, тобто залежно від того, для чого вони організовуються - для вивчення нової інформації, закріплення чи застосування її»[2].

С. О. Караман наголошує на тому, що треба розглядати типи уроків як цілісну систему, здійснювати системний підхід. Типи та структура уроків відносяться до змінної категорії, які змінюються залежно від розвитку суспільства в цілому та напрямків освіти[1]. На сучасному етапі швидкими темпами розвиваються педагогічні технології навчання, поступово збільшуються можливості для творчості учителя на уроці. Останнім часом все більшої популярності серед учнів та вчителів школи набуває дистанційна освіта. Для забезпечення допрофільної і профільної підготовки учнів у Запорізькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти функціонує проект дистанційної (он-лайн) «Школи сучасних знань» та відкрито авторську педагогічну майстерню дистанційного навчання. Дистанційне навчання – це «...індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-

комунікаційних технологій». Урок – це логічно закінчена, цілісна, визначена в часі частина навчально-виховного процесу, за якою учитель займається з групою учнів (у постійному складі) за певним розкладом. Отже, можна сказати, що урок - визначена в часі частина навчального процесу, а урок у дистанційному навчанні відбувається опосередковано, у зручний для учня час. Це одна із основних відмінностей традиційної форми навчання від дистанційної. В середній школі все більшої популярності набувають такі моделі дистанційної освіти: дистанційне навчання в чистому вигляді; дистанційне навчання з учителем куратором; класно-дистанційна (змішана) форма навчання в синхронному та асинхронному режимі [5]. У статті Дерба Т.О. «Дистанційне навчання школярів» подається таке визначення класно-дистанційної форми навчання: «Учні одного класу (однієї школи) вивчають предмет за дистанційною формою. Вони мають можливість спілкуватися зі своїм учителем. Кількість очних уроків зменшується, вони перетворюються на очні консультації. У ролі тьютора виступає вчитель своєї школи» [4]. Переваги змішаного навчання перед дистанційним: двостороннє спілкування учителя та учня; учень активний, діяльний, залучений у навчальний процес; учень перебуває під керівництвом; учень одержує відгуки про свої успіхи; живе спілкування учителя з батьками учнів, залучення їх до опосередкованої участі у навчанні дитини; педагогічний контроль за виконанням навчальних модулів. Підготовка до уроків відбувається за орієнтовною технологічною картою уроку засвоєння нових знань (Додаток 3).

Під час проведення уроків доречно використовувати елементи дистанційного навчання: програмне забезпечення навчального призначення; використання соціальних сервісів інтерактивних (он-лайн) вправ). Особливу увагу слід звернути на застосування блог - технологій на уроках української мови.[2].

Узагальнення результатів навчання учнів 9 класу Мелітопольської ЗОШ №11 за класно-дистанційною формою показало наступне:

- учням подобається працювати дистанційно;
- учні аналізують завдання, намагаються знайти відповіді у наданому в курсі матеріалі;
- учні із задоволенням виконують тестові завдання в реальному часі,
- проблеми виникали під час виконання творчих завдань.

Використано методи: дослідницький, проблемно-пошуковий, інтерактивний.

Форми навчання: індивідуальні, групові, дистанційні.

Педагогічна діагностика та контроль за результатами класно-дистанційної форми навчання.

Для роботи вчителя важливим є педагогічне діагностування, мета якого полягає у встановленні і вивченні ознак, що характеризують стан і результати процесу навчання, дозволяє на цій основі прогнозувати можливі відхилення, визначати шляхи їх попередження, а також коригувати процес навчання з метою підвищення якості його результату. Діагностування включає контроль, перевірку, оцінювання, накопичення статистичних даних, їх аналіз, розглядає результати з урахуванням способів їх досягнення, виявляє тенденції, динаміку дидактичного процесу. Здійснення контролю за дистанційним навчанням дозволяє зібрати об'єктивну інформацію про перебіг навчання, внести корективи до інформаційно-змістового наповнення курсів, терміну виконання, обсягу завдань тощо. В умовах очно-дистанційного навчання учитель-наставник повинен переглядати виконані завдання, мотивувати учнів до кращих результатів. Встановлено такі педагогічні вимоги до організації контролю за дистанційним навчанням учнів: індивідуальний контроль; систематичність проведення контролю на всіх етапах процесу навчання; всебічність контролю (теоретичні знання, практичні навички); різні види контролю (поточний, підсумковий, питання для самоконтролю); об'єктивність оцінення; етика мережевого спілкування. Аналіз даних педагогічного контролю - суттєвий етап діагностики. Для перевірки ефективності навчання учнів протягом періоду навчання необхідно проводити моніторинг успішності. У журналі оцінювання наведено всі результати успішності учнів за навчальні модулі, результати вхідного тестування учнів. (Додаток 1). У діаграмах, таблицях показано спроби кожного користувача. Метод оцінювання для цього тесту: «Найкраща оцінка». Накопичення статистичних даних, їх обробка та аналіз – найважливіший компонент діагностики очно-дистанційного навчання. Програма Moodle дозволяє зібрати необхідний матеріал у вигляді діаграм, графіків, таблиць, що значно полегшує роботу вчителя. Оцінювання учнів на платформі дистанційного навчання Moodle відбувається за літерною та 12-бальною шкалою оцінювання (Додаток 2). Результати класно-дистанційного навчання за I семестр показали, що рівень успішності учнів значно покращився, порівняно з результатами вхідного тестування. Протягом навчального періоду здійснено корекцію завдань у електронному курсі, розроблено технологічні карти щодо проведення уроків в асинхронному режимі. Використання дистанційних технологій в класно-дистанційному навчанні дозволяє не тільки зекономити час на уроці та час учителя, який затрачується на перевірку різного

виду завдань, але і допомагає інтенсифікувати весь процес навчання, приділити більше уваги на розвиток творчих здібностей учнів.

Отже, клано-дистанційна форма навчання сприятиме виробленню в учнів самостійності, відповідальності, умінню самостійно здобувати потрібну інформацію, вчитись культурі спілкування у мережі Інтернет, користуватися соціальними сервісами.

Серед напрямів подальших досліджень у даній галузі можна виділити розробку та додавання модулів для розвитку зв'язного мовлення, уроків структурних блок-схем лекційного матеріалу; вдосконалення інтерфейсу курсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Ленвіт, 2000. – 272 с.
2. Корицька Г.Р. Блог-технології у процесі навчання української мови/Галина Романівна Корицька//Дивослово. – 2015. – №1.
3. Практикум з методики навчання української мови / Колектив авторів за редакцією М.І.Пентиліук: С.О.Караман, О.В.Караман, О.М.Горошкіна, А.В.Нікітіна, І.В.Гайдаєнко, Т.Г.Окуневич, З.П.Бакум, Н.М.Дика. – К.: Ленвіт, 2003. – 302 с.
4. Андреев А.В., Андреева С.В., Доценко И.Б.(2008). Практика электронного обучения с использованием Moodle. Таганрог.С.85
5. Дерба С.М.(2010). Дистанційне навчання-допомога чи шкода учням.Studia Linguistica. Випуск 4.С. 322 Дерба Т.О. (2009) Інформаційні технології і засоби навчання. 2009. №5 (13). Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
6. Литвинова С.Г.(2010). Оп-line навчальне середовище вчителя-предметниказагальноосвітнього навчального закладу. Інформаційні технології і засоби навчання. №5 С.19.- Режим доступу до журналу: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
7. Анисимов А.М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle. Учебное пособие. 2-е изд.испр. и допол. Харьков, ХНАГ, 2009.С.4 с. Режим доступу
8. Інформатика та інформаційні технології в освіті.(2011) Кафедра Запорізького ОІППО Режим доступу до курсу: <http://ciit.zp.ua/index.php/it-project/remotecourses/item/214-doc-projekt-shool-such-znan>
9. Шиліна Г.А.(2012). Електронний курс з української мови для 8 класу. Режим доступу до курсу: [http://www.zhu.edu.ua/mk_school/course/view.php?id=46]

Додаток 1. Результати вхідного тестування учнів 9 класу

Позняков Ілья Ігоревич Перегляд спроби	apoznyakov@mail.ua	Завершено	17 липень 2014 12:21	17 липень 2014 12:23	1 хв 22 сек	12,00	✓ 1,00	✓ 2,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓
Даниліна Дар'я Анатоліївна Перегляд спроби	dasha.danilina.00@mail.ru	Завершено	18 вересень 2014 10:08	19 вересень 2014 08:49	22 години 40 хв	6,67	✓ 1,00	✓ 0,67	✓ 1,00	✗ 0,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓
Черных Максим Александрович Перегляд спроби	maxsart741@gmail.com	Завершено	18 вересень 2014 10:15	19 вересень 2014 08:49	22 години 33 хв	7,67	✓ 1,00	✓ 0,67	✓ 1,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✗ 0,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓
Рашевский Юрий Алексеевич Перегляд спроби	fmakasin@mail.ru	Завершено	18 вересень 2014 10:16	19 вересень 2014 08:50	22 години 33 хв	8,67	✓ 1,00	✓ 0,67	✓ 1,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✓
Лисак Ганна Євгенівна Перегляд спроби	anuska_lysak@mail.ru	Завершено	18 вересень 2014 10:17	19 вересень 2014 08:47	22 години 30 хв	10,00	✓ 1,00	✓ 2,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✗ 0,00	✓ 1,00	✓ 1,00	✓

Додаток 2. Розділи та елементи оцінювання

(Шиліна Г.А.): Розділи та елементи оцінювання: Розділи та елементи оцінювання

Мови і літератури > Українська мова > Українська мова 9 клас > Управління оцінками > Розділи та елементи оцінювання > Розділи та елементи оцінювання

Розділи та елементи оцінювання

Розділи та елементи оцінювання

Найменування	Максимальна оцінка	Дії	Обрати
Українська мова 9 клас (Шиліна Г.А.)	-	Редагування	Всі / немає
Підсумкова курсу Проста середньозважена оцінок. Врахувати порожні оцінки.	100,00	Редагування	
Складносурядне речення	12,00	Редагування	☐
Практичні вправи	12,00	Редагування	☐
Контрольний тест до теми "Складнопідрядне речення"	12,00	Редагування	☐
Розділові знаки між частинами безсполучникових складних речень	12,00	Редагування	☐
Підсумковий тест з теми "Пряма мова. Діалог".	12,00	Редагування	☐
Творча робота	12,00	Редагування	☐

Додаток 3. Орієнтовна технологічна карта уроку засвоєння нових знань у синхронному режимі.

Етапи уроку	Хід уроку. Ресурси Moodle	Додаткові матеріали до уроку: Інтернет-ресурси,
I. Організація класу	«Веб-сторінка», епіграф до уроку, правила роботи на уроці, інструкції	<i>Приклад уроку на сайті</i> http://www.zhu.edu.ua/mk_school/course/index.php?categoryid=35 .
II. Актуалізація та корекція опорних знань учнів	Модуль діяльності "Тест" I група. Перевірка знань за допомогою комп'ютера (перша група). II група –робота з учителем за картками	Результати тесту в електронному журналі курсу. Сторінка дистанційного курсу

II. Повідомлення теми, мети і завдань уроку	«Веб-сторінка»	Презентація до уроку, завантажена за допомогою сервісу Scribd, Calameo.
III. Мотивація навчальної діяльності	Модуль діяльності "URL-адреса" дозволяє викладачу додати веб-посилання, як звичайний ресурс курсу.	1. Відео, поетичні рядки, афоризми до уроку тощо.
IV. Сприймання і усвідомлення учнями фактичного матеріалу	Ресурс «Веб-сторінка»-якісно відібраний та структурований теоретичний матеріал до уроку.	Гіперпосилання. Сторінка дистанційного курсу
V. Узагальнення і систематизація знань	Модулі діяльності "Завдання», тест «Есе».	Завантаження картинок, відео до творчих завдань.
	Модуль діяльності "URL-адреса"	Робота зі словником.
	Модуль діяльності "Тест"	Поточний модуль. Сторінка дистанційного курсу
VI. Підсумки уроку.	Результати навчання	Сторінка дистанційного курсу «Звіт-оцінки-курсу»
VII. Домашнє завдання.	Асинхронний режим.	Сторінка дистанційного курсу